

PRENUMERATA

Kurjera warszawskiego (wraz z codziennym bezpłatnym wydaniem porannym):
Rocznie rs. 9, półr. rs. 4 k. 50, kwart. rs. 2 k. 25, mies. k. 75.
Za odnośnienie do domu w Warszawie dopłaca się miesięcz. k. 5.
Opłata za przesyłkę i koszt ekspedycji bezpłatnego wydania porannego na prowincję do Cieszyna: rocznie rs. 3, półr. rs. 1 k. 50, kwart. k. 75, mies. k. 25.
Za granicą (z przesyłką jednorazową) miesięcz. rs. 1 k. 50.
Oddzielna przedpłata na jedno tylko wydanie *Kurjera* przyjmowana być nie może.

KURIER WARSZAWSKI.

Wychodzi i rozsyła się dwa razy dziennie na Warszawę i na prowincję. W niedziele i święta uroczyste wychodzi tylko rano, w poniedziałki i dni poświęcone tylko wieczorem.

ROK SZESZCZDZIESIĄTY SZÓSTY.

Ogłoszenia i prenumeratę przyjmuje kantor *Kurjera Warszawskiego* codziennie od godziny 8-ej rano do 8-ej wieczorem; w niedziele i święta od godziny 10-ej rano do 1-ej w południe.

Dziś: Wincentego & Paulo.
Wtorek: Czesława i Eljasza.
Środa: Praksedy i Daniela.
Czwartek: Marji Magdaleny.

Wschód słońca o godzinie 3 minut 57.
Zachód " " " 6 " 13.
Długość dnia godzin " 16 " 16.
Ubyło " " " 0 " 27.

Wschód księżycy o godzinie 9 minut 37 w.
Zachód " " " 7 " 28 r.
Wysokość wody na Wiśle stóp 2 cali 4.
Dziś o godzinie 2-ej po południu ciepła 17° R.

Piątek: Apolinarego B. M.
Sobota: Krystyny P. M.
Niedziela: Kuneguny K. P. i Jakóba
Poniedziałek: Anny Matki N. M. P.

Redakcja, Administracja i Drukarnia: plac Teatralny nr 9.—Telefon Redakcji nr 126.—Telefon Administr. 141.

KALENDARZ.

Imiona słowiańskie: Dziś Wodzisława; jutro Czesława św.

Wystawy: Wyst. Tow. zachęty sztuk pięknych, Krak. Przedm. nr. 15 (od godz. 10-ej rano do 6-ej wieczór.)—Wystawa obrazów A. Krywulca. (Hotel Europejski—codziennie od godz. 9-ej rano do 6-ej wieczorem.)

Teatry: Letni (w ogrodzie Saskim): dziś „Piękna żonka”; jutro „Gioconda” (drugi występ gościnny p. de Negri);—Nowy (przy ulicy Królewskiej): dziś „Baron cygański”; jutro „Żołnierz królowej Madagaskaru” (debiut pani Baumanowej). (Godz. 8 wieczorem.)

Teatryki: Alhambra: „Wesoła Warszawa”; Bellevue: „Don Cezar”; Nowy-Swiat: „Baron cygański”.

Teatr Buff: dziś przedstawienie niemiecko-żydowskie: „Schulamis”.

Cyrk Salamowski i koncert. (Dolina szwajcarska—koncert o godz. 6-ej; przedstawienie w cyrku o 8-ej.)

Ogród zoologiczny: ulica Bagatela. Otwarty codziennie od godziny 10-ej rano do wieczora.

— W dniu jutrzejszym w kościele Narodzenia N. Marji Panny (po-karmeliickim) odprawiona będzie suma i nieszpory, bez kazań, ku uczczeniu uroczystości N. Marji Panny Szkaplerznej.

— W kościele N. Marji Panny na Nowem-Mieście, o godzinie 9-tej zrana, odprawiona zostanie wotywa ku czci N. Marji Panny Szkaplerznej.

— W kościele św. Franciszka Serafickiego (po-franciszkańskim) odprawiona zostanie jutro o godzinie 10-tej zrana uroczysta wotywa z wystawieniem N. Sakramentu i procesją, ku czci św. Antoniego i przed jego ołtarzem.

Przegląd polityczny.

Paryskiemu dziennikowi *Soleil* należy się zaszczyt puszczania na wodę dziennikarskiej kaczki o rzekomem przymierzu bułgarsko-rumuńskim, które miało być zawarte za przyzwoleniem rządów niemieckiego i austriackiego. Ryzykowne takie acz sensacyjne nowiny, w których pomieszczane są informacje dotyczące aż czterech rządów, mają tę niedogodność, że zwykły wywoływać zaprzeczenia z czterech stron świata. Dotychczas *démenti* nadeszło dopiero z Bukaresztu, inne zaś spodziewane są bezzwłocznie.

Okazuje się obecnie stanowczo, że zapewnienie złożone w mesażu ks. reagenta bawarskiego, iż papież jest zadowolony z położenia kościoła katolickiego w Bawarii, polegało na wyrażeniach Stolicy apostolskiej użytych wprawdzie w niektórych sprawach, ale nie dających się jasno i wyraźnie tłumaczyć w takim duchu, jaki im został nadany. Sprawa ta była przedmiotem korespondencji telegraficznej pomiędzy rządem monachijskim i Watykanem.

W sobotę przypadał ostatni dzień wyborów angielskich, których wynik, z wyjątkiem jedynie 12 krzesel, jest już czytelnikom z telegramów naszych wiadomy. Ze te głosy, choćby wszystkie padły na jedną stronę, ani sytuacji Gladstona nie poprawiają, ani konserwatystom nie dadzą tyle siły, żeby sami, bez pomocy unjonistów liberalnych mogli utworzyć rząd silny i trwały, to jest rzeczą niewątpliwą. To też konserwatyści liczyli z początku, iż im się uda utrwalić sojusz z frakcją Hartingtona, która jednak jak się okazało nie myśli dalej iść ręką w rękę z torrysami, obok których w sprawie reform irlandzkich i w walce wyborczej stanęła. Tym sposobem nowemu gabinetowi Salisburego, który zapewne wkrótce stanie na czele rządu, trudno przepowiadać dłuższą trwałość i silniejsze poparcie niż poprzedniemu.

W czasie obecnej agitacji wyborczej w Anglii, były minister a zarazem jeden z przywódców stronnictwa konserwatywnego w izbie niższej, Hicks-

Beach, oświadczył w przemowie do wyborców, iż konserwatyści, gdyby przyszli do władzy, wzięliby sobie za zadanie stłumienia ligi narodowej irlandzkiej. Pogrożka ta do żywego ubodła fenistów amerykańskich. Według telegramu z Nowego Jorku do *Standardu*, Patryk Ford miał oświadczyć, iż krok taki byłby fatalnym zarówno dla Anglii jak dla Irlandji, gdyż znaczyłby, że rząd zamierza prowadzić jawną walkę przeciw narodowości irlandzkiej, co by irlandczyków popchnęło również do rozpaczliwej walki. Ze względu na takie usposobienie w kołach fenistowskich zasługuje na uwagę inny telegram z Nowego-Jorku, według którego rząd amerykański i angielski porozumiały się już w zasadzie i ułożyły główne punkta traktatu o wydawaniu przestępców. W projekcie tym między innymi zastrzeżeniem jest wydawanie sprawców zamachów dynamitowych. Zda się, że niedawne wybryki socjalistów w Chicago nakłoniły rząd amerykański do przyjęcia propozycji angielskich, celem wzajemnej obrony przeciw tego rodzaju sprzysiężeniom i zamachom. Traktat ten, rozumie się, nie został jeszcze podpisany i zostanie, stosownie do praw obowiązujących, przedstawiony do zatwierdzenia senatowi. Jakkolwiek główna osnowa tego projektu ma na celu socjalistów, da się on jednak użyć przeciw skrajnej frakcji irlandczyków i ta niewątpliwie czynić będzie wszelkie możliwe starania, ażeby do zatwierdzenia go nie dopuścić. Wielu senatorów głosować będzie przeciw ratyfikacji, ażeby nie stracić głosów intransygentów irlandzkich, mimo to wszakże przyjęcie i zatwierdzenie projektu staje się prawdopodobnem.

S.

Niefortunny pomysł.

Od niejakiego czasu błąka się po dziennikach wiadomość o projektowanym niewiadomo przez kogo postanowieniu, które podobno zostało, niewiadomo jednakże przez kogo i gdzie, przyjętem pod rozważkę, a na mocy którego, gdyby rozumie się projekt ten mógł zostać w życie wprowadzonym, fabrykanci, przemysłowcy, majstrowie i przedsiębiorcy byłiby obowiązani do składania kaucji na zabezpieczenie zapłaty swych robotników.

Że myśl taka powstać mogła, jest to rzecz bardzo przypuszczalna, ale że nie urodziła się w głowie żadnego praktycznie na życie i stosunki patrzącego ekonomisty, tylko wydana została na świat przez jakiegoś marzyciela-filantropa, za to z góry zaręczyć można. Szlachetnej dążności niepodobna odmówić temu pomysłowi, któremu zarazem trzeba przyznać oryginalność, gdyż podobne urządzenia nigdzie na całym świecie dotąd nie istnieją: jakkolwiek jednak szlachetny i oryginalny, pomysł ten jest tak dalece niepraktycznym, iż ani na chwilę nie przypuszczamy, żeby można było pomyśleć na serio o jego wykonaniu. Wszakże przed wydaniem podobnych postanowień władze zasięgają zawsze opinii sfer kompetentnych, a sfery te, gdyby je zapytano, z pewnością jednomyślnie oświadczyłyby się przeciw podobnemu projektowi.

Szlachetna ta pozornie myśl stałaby się w wykonaniu prawdziwą klęską dla przemysłu i wydałaby skutki najszkodliwsze dla tych właśnie robotników, których chciała ochronić od oszukaństwa i wyzysku.

Bo przedewszystkiem pociągnięcie przemysłowców i przedsiębiorców do składania takich kaucji, byłoby wycofaniem z przedsiębiorstw przemysłowych i unieruchomieniem bardzo wielkiego w ogólnej sumie kapitału, a że fabryki, zakłady przemysłowe i przedsiębiorstwa bez kapitału istnieć nie mogą, byłoby to zatem podkopaniem ich bytu i skazaniem na powolny upadek lub doraźne zamknięcie pewnej ich części. Chcąc zatem zabezpieczyć robotników od

mogącej się przytrafić niewypłacalności pracodawców, gdybyśmy się chwycili tego środka, skazalibyśmy odrazu pewien i to znaczny ich procent na bezrobocie. Nie na tem jednak jeszcze kończy się szkodliwość tej myśli.

Dotychczas tak u nas, jak wszędzie za granicą, wypadki niewypłacalności fabrykantów, przedsiębiorców i majstrów względem robotników należą do objawów stosunkowo bardzo rzadkich. Chwiejący się przedsiębiorca lub przemysłowiec stokroć prędzej zarwie innych swoich wierzycieli niż ludzi, którzy u niego pracują, których jest znaczna liczba, których należności są niewielkie, ale którzy już przez to samo, że są masą i że grożą potrzebują natychmiast, mają w ręku takie środki egzekucyjne, jakimi nie rozporządza żaden inny wierzyciel. Potrzeba wielkiej odwagi cywilnej, do której natchnąć może tylko najgorsza ostateczność, ażeby stanąć wobec rzeszy, która pracowała przez tydzień i żąda za tę pracę co jej się należy, potrzeba niemałej rezygnacji, ażeby przed tą rzeszą stanąć z oświadczeniem: „dziś wam nie płacę”. To też przemysłowiec lub przedsiębiorca podda się raczej najcięższemu warunkom kredytu, niżby miał stanąć w tej ostateczności i robotników żądających zapłaty odprawić z niczem.

Gdyby jednakże zaprowadzonym został obowiązek składania kaucji za płacę robotników, cały ten rygor egzekucyjny, cała przewaga moralna i fizyczna, jaką robotnicy w takich wypadkach mają nad pracodawcą, zostałaby podkopana i ubezwładniona, gdyż pracodawca, nie mogąc lub nie chcąc zapłacić, powiedziałby im: „nie płacę, bo nie mam pieniędzy, ale pieniądze moje leżą w banku jako kaucja, idźcie i weźcie”. Na to już nie robotnicy nie mogliby odpowiedzieć, bo po stronie pracodawcy byłaby racja.

Niełatwo to jednakże do banku pójść i wziąć. Bank może być daleko, o mil kilka lub kilkadziesiąt, a nim się wypłaty doczeka, trzeba koniecznie przebyć formalności proceduralne, których prosty człowiek nie zna, wnosić podania, których napisać a nie raz nawet przeczytać nie umie i t. p. To wszystko pociąga koszta, te zaś zjadłyby zarobek.

Nie pojmujemy zresztą, w jaki sposób z takich kaucji byłyby pokrywane pretensje robotników. Nie można przecież cudzemi pieniędzmi lekkomyślnie szafować i dawać każdemu kto się zgłosi tyle, ile zażąda. Należałoby zatem aby pretensje rozpoznawał sąd. I powstałaby z tego ta anormalna sytuacja, że przedsiębiorca ma pieniądze (bo je na kaucję złożył), chce z nich zapłacić sumiennie robotnikowi, który je również sumiennie zarobił, nie może jednak tego uczynić, tylko musza obaj iść do sądu, czastracić i ponosić koszta. Taki byłby ostateczny rezultat tego niby zabezpieczającego robotników przepisu.

Możnaby wprawdzie powiedzieć, że zapłata robotników mogłaby być uskuteczniwana z kaucji bez procedury sądowej w takim razie, jeżeli pracodawca, nie mając pieniędzy na wypłatę w terminie, da im asygnację do podniesienia przypadającej im należności. W takim razie jednakże robotnicy byłiby o tyle tylko zabezpieczeni, o ile pracodawca zgodziłby się dobrowolnie na wypłatę, a przytem mogąc asygnować dobrowolnie z owej kaucji, przemysłowiec lub przedsiębiorca mógłby pod pozorem wypłaty robotników brać z niej pieniądze na inne potrzeby i kaucja stałaby się prostą fikcją. A wreszcie cóżby było, gdyby w taki czy inny sposób część lub całość kaucji została zużyta, a przedsiębiorca nie mógł jej w danym terminie uzupełnić? Należałoby chyba zamknąć zakład i robotników pozbawić chleba, chociażby nawet przedsiębiorstwo tak stało, że oni sami nie mieliby żadnej obawy o pewność dalszej wypłaty.

Jednem słowem z którejkolwiek strony przyglądać się będziemy owemu niefortunnemu projektowi okaże się on zawsze tem czem jest — nonsensem.

H. S.

